

Kritériá zabezpečenia súladu projektu so zásadou „výrazne nenarušiť“

Projekty musia spĺňať legislatívu v oblasti energetiky, klímy a životného prostredia, legislatívu v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej ako „EIA“), a zároveň musia byť v súlade so zásadou „výrazne nenarušiť“. V zmysle tejto zásady musí projekt podporený z prostriedkov mechanizmu výrazne prispievať k zmierneniu zmeny klímy a nesmie výrazne narušiť žiaden z environmentálnych cieľov¹ uvedených v čl. 17 nariadenia 2020/852 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií (tzv. nariadenie o taxonómii²).

V súvislosti s vyššie uvedeným je potrebné zabezpečiť splnenie nasledovných minimálnych kritérií na podporené projekty:

Uskladňovanie elektriny
1. Zmiernenie zmeny klímy: Realizovaná činnosť spočívajúca vo výstavbe a prevádzke zariadení na uskladňovanie elektriny vrátane prečerpávacích vodných elektrární sa na základe delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) 2021/2139 ³ , označuje za významne prispievajúcu k zmierneniu zmeny klímy alebo adaptácii na zmenu klímy. Spôsob preukázania splnenia podmienky zo strany žiadateľa: Vzhľadom na charakter realizovanej činnosti, ktorá je predmetom podpory v rámci výzvy sa táto podmienka považuje za splnenú.
2. Adaptácia na zmenu klímy: Realizovaná činnosť negatívne neovplyvňuje riziká súvisiace so zmenou klímy Delegovaného Nariadenia (EÚ) 2021/2139 uvedené v Dodatku A Klasifikácia klimatických nebezpečenstiev.
3. Udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov: Modernizácia prečerpávacích vodných elektrární nepripojených k riečnemu útvaru identifikuje a rieši riziká zhoršovania životného prostredia súvisiace so zachovaním kvality vody a zabránením nedostatku vody s cieľom dosiahnuť dobrý stav vôd a dobrý ekologický potenciál podľa vymedzenia z článku 2 bodov 22 a 23 nariadenia (EÚ) 2020/852 v súlade so smernicou 2000/60/ES ⁴ a s plánom riadenia využívania a ochrany vôd vypracovaným na jej základe pre potenciálne ovplyvnený vodný útvar alebo vodné útvary po konzultácii s príslušnými zainteresovanými stranami. Ak sa vykoná posúdenie vplyvov na životné prostredie podľa smernice 2011/92/EÚ, ktoré bude zahŕňať posúdenie vplyvu na vodu podľa smernice 2000/60/ES, za predpokladu vyriešenia zistených rizík sa nevyžaduje žiadne ďalšie posúdenie vplyvu na vodu. Modernizácia prečerpávacích vodných elektrární pripojených k riečnemu útvaru elektrární si vyžaduje súlad projektu s ustanoveniami smernice 2000/60/ES (rámcová smernica o vode), predovšetkým s článkami 4 a 11,

¹ Adaptácia k zmene klímy; udržateľné využívanie a ochrana vodných a morských zdrojov; prechod na obehové hospodárstvo; prevencia a kontrola znečisťovania; ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov.

² Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 o vytvorení rámca na uľahčenie udržateľných investícií a o zmene nariadenia (EÚ) 2019/2088 (Ú. v. EÚ L 198, 22.6.2020, s. 13 – 43).

³ Delegované Nariadenie komisie (EÚ) 2021/2139, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/852 stanovením technických kritérií preskúmania na určenie podmienok, za ktorých sa hospodárska činnosť označuje za významne prispievajúcu k zmierneniu zmeny klímy alebo adaptácii na zmenu klímy, a na určenie toho, či daná hospodárska činnosť výrazne nenarušuje plnenie niektorého z iných environmentálnych cieľov (ďalej len „Delegované Nariadenie (EÚ) 2021/2139“).

⁴ V prípade činností v tretích krajinách sa na zmiernenie nepriaznivého vplyvu na stav vodného útvaru vykonávajú všetky realizovateľné kroky v súlade s platnými vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo medzinárodnými normami, v ktorých sa presadzujú rovnocenné ciele dobrého stavu vôd a dobrého ekologického potenciálu prostredníctvom rovnocenných procesnoprávných a hmotnoprávných pravidiel, t. j. plánu riadenia využívania a ochrany vôd vypracovaného na základe konzultácií s príslušnými zainteresovanými stranami, ktorým sa zabezpečuje 1. posúdenie vplyvu činností na identifikovaný stav alebo ekologický potenciál potenciálne ovplyvneného vodného útvaru alebo vodných útvarov a 2. zabránenie zhoršeniu dobrého stavu/ekologického potenciálu, prípadne, ak to nie je možné, 3. sa toto zhoršenie opodstatňuje nedostatkom lepších alternatív pre životné prostredie, ktoré by neboli neprimerane nákladné/technicky neuskutočiteľné.

na základe ktorých je potrebné vykonať všetky technicky uskutočniteľné a ekologicky relevantné opatrenia na zmiernenie nepriaznivých vplyvov na vodu, ako aj na chránené biotopy a druhy priamo závislé od vody.

V závislosti od ekosystémov, ktoré sa prirodzene vyskytujú v ovplyvnených vodných útvaroch, prípadné opatrenia zahŕňajú:

- a) opatrenia na zabezpečenie migrácie rýb po prúde aj proti prúdu (ako napríklad turbíny priechodné pre ryby, štruktúry na navádzanie rýb, moderné a plne funkčné rybovody, opatrenia na zastavenie alebo minimalizáciu prevádzky a vypúšťania počas migrácie alebo neresenia);
- b) opatrenia na zabezpečenie minimálneho ekologického toku (vrátane zmiernenia rýchlo sa meniacich krátkodobých prietokov alebo intenzívnej fluktuácie prietoku – špičkovania) a toku sedimentov;
- c) opatrenia na ochranu alebo zlepšovanie stavu biotopov.

Účinnosť týchto opatrení sa monitoruje na základe podmienok na dosiahnutie dobrého stavu alebo potenciálu dotknutého vodného útvaru stanovených v povolení vrátane kumulácie vplyvu realizovanej činnosti s vplyvom iných existujúcich alebo schválených činností.

Spôsob preukázania splnenia podmienky zo strany žiadateľa:

Žiadateľ, ktorý realizuje modernizáciu prečerpávacej vodnej elektrárne **nepripojenej k riečnemu útvaru** postupuje v súlade požiadavkami zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie⁵, a to nasledovne:

- pri podaní žiadosti predkladá čestné vyhlásenie o tom, že pri realizácii projektu bude postupovať v súlade požiadavkami zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.
- počas realizácie projektu predloží spôsobom a v lehote stanovenej v Zmluve o poskytnutí prostriedkov mechanizmu (ďalej len „zmluva o PPM“) výstup príslušného orgánu v oblasti posudzovania vplyvov na životné prostredie.

Žiadateľ, ktorý realizuje modernizáciu prečerpávacej vodnej elektrárne **pripojenej k riečnemu útvaru** preukazuje splnenie podmienky nasledovne:

- pri podaní žiadosti predloží čestné vyhlásenie zaväzujúce k prijatiu a vykonaniu špecifických opatrení pre konkrétnu vodnú elektráreň v závislosti od veľkosti vzdutia, záchytnej schopnosti a prevádzky (pre manažment sedimentov) alebo v závislosti od typu vodnej elektrárne (pre ekologické prietoky), ako aj k predloženiu návrhu vhodného typu rybovodu.
- do 6 mesiacov od účinnosti zmluvy o PPM predloží:
 - **Manažment sedimentov:** zoznam navrhovaných, resp. uplatňovaných opatrení v závislosti od rozsahu a intenzity procesov zanášania a erózie dna (usmernená sedimentácia, preplachovanie - úprava manipulačného poriadku, relokácia sedimentov – ťažba, odstraňovacie jemných sedimentov, dozásobenie sedimentami (hrubozrnné sedimenty – splaveninami) oblastí s eróziou pod VD, atď.).
 - **Ekologické prietoky:** plán zavedenia, resp. zavedený plán požadovaných minimálnych prevádzaných prietokov podľa typu vodnej elektrárne.
 - **Projekt rybovodu:** návrh vhodného, resp. identifikácia existujúceho typu rybovodu pre danú vodnú elektráreň v súlade s vyhláškou č. 383/2018 Z. z.
- každoročne do 31. marca predkladá za uplynulý rok počas doby udržateľnosti projektu správu z monitoringu, pričom predmetný monitoring realizuje prijímateľ v spolupráci so správcom dotknutého vodného toku. Predmetom monitoringu je overovanie účinnosti prijatých opatrení a podmienok, ktoré vyplývajú z právoplatne ukončeného konania podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie na základe monitorovania (ročný interval), ak je relevantné.

4. Prechod na obehové hospodárstvo:

⁵ Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie“)

Pre činnosti, ktoré sú predmetom podpory v rámci výzvy je potrebné zaviesť plán nakladania s odpadmi, ktorým sa zabezpečuje maximálne zhodnocovanie alebo recyklácia na konci životnosti v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva, a to aj na základe podmienok zmlúv s partnermi v oblasti nakladania s odpadmi, pričom tento plán sa premieta do finančných prognóz alebo oficiálnej projektovej dokumentácie.

Pre činnosti, predmetom ktorých je výstavba stacionárneho batériového systému na uskladňovanie elektriny, musí byť minimálna životnosť batériového systému minimálne 8 rokov od začiatku prevádzky (deň vydania odovzdávacieho protokolu z funkčnej skúšky dodávateľom) alebo batériový systém musí dosiahnuť minimálne 4000 nabíjacích cyklov.

Spôsob preukázania splnenia podmienky zo strany žiadateľa:

Pre splnenie tejto podmienky je potrebné pre činnosti, ktoré sú predmetom podpory v rámci výzvy, zaviesť plán nakladania s odpadmi v súlade s požiadavkami zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o odpadoch“).

Žiadateľ preukazuje splnenie tejto podmienky nasledovne:

- pri podaní žiadosti predkladá čestné vyhlásenie o tom, že zavedie plán nakladania s odpadmi podľa zákona o odpadoch,
- počas realizácie projektu predloží spôsobom a v lehote stanovenej v zmluve o PPM plán nakladania s odpadmi podľa zákona o odpadoch.

Pre činnosti, predmetom ktorých je výstavba stacionárneho batériového systému na uskladňovanie elektriny musí byť na konci životnosti batériového systému zabezpečený súlad s hierarchiou obehového hospodárstva podľa § 14 zákona o odpadoch, pričom sa zabezpečí maximálne zhodnotenie alebo recyklácia materiálu.

Žiadateľ preukazuje minimálnu životnosť stacionárneho batériového systému na uskladňovanie predložením certifikátu oprávneného výrobcu spôsobom a v lehote stanovenej v zmluve o PPM.

5. Ochrana a obnova biodiverzity a ekosystémov:

V prípade uskutočnenia posúdenia vplyvov na životné prostredie sa pri konkrétnych projektoch vykonajú požadované zmierňujúce a kompenzačné opatrenia. V prípade lokalít alebo činností na územiach citlivých na biodiverzitu alebo v ich blízkosti (vrátane chránených území sústavy Natura 2000, lokalít svetového dedičstva UNESCO a kľúčových oblastí biodiverzity, ako aj ostatných chránených území) sa v prípade potreby uskutoční vhodné posúdenie v súlade so zákonom č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov a na jeho základe sa vykonajú potrebné zmierňujúce opatrenia.

Spôsob preukázania splnenia podmienky zo strany žiadateľa:

Pre splnenie tejto podmienky je potrebné postupovať v súlade požiadavkami zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.